

MILJÖDIPLOMERING FÖR HÅLLBAR UTVECKLING I KLIPPANS PASTORAT

Inledning

Göran Sonnevi skriver: "I varje bit bröd jag tar i munnen, finns alla människor, hela jorden, hela himlen och alla stjärnorna."

Vi påminns ständigt om att vi hör ihop. Varje gång vi delar mässan tillsammans eller varje gång vi tar den där fikapausen med lite kaffe från andra sidan jorden. Vi hör ihop med allt levande och vi hör ihop med livets källa, med Gud själv.

I de relationerna får vi leva som viktiga delar i Guds skapelse med insikten om att det vi gör också påverkar andra och annat levande. Vi ser det nu i de utmaningar världen står inför, vi står inför. Som kyrka får vi stå fasta i hoppet om att vi kan göra skillnad, i hoppet om att en annan värld är möjlig.

Tillsammans får vår strävan vara att leva tillsammans och med mässan som förebild se till att jordens resurser räcker laget om.

Klippans pastorat diplomerades för fas 1 under hösten 2020.

Nedan följer de dokument som tagits fram för diplomering enligt steg 2. Strukturen följer diplomeringsstandarden från 2021. Dokumenten redovisas antingen direkt under rubrikerna nedan eller med hänvisning till bilagor.

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
1. Beslut, reflektion, dialog och lärande.....	4
2. Organisation.....	4
3. Lägesbeskrivning	5
4. Vision och policy	12
5. Mål och handlingsplaner	13
6. Verksamhetsstyrning.....	19
7. Uppföljning och granskning	21
Förteckning över bilagor	22

1. Beslut, reflektion, dialog och lärande

Grundutbildning och lärande

Krav enligt standarden 1.2

Minst 90 procent av våra anställda och förtroendevalda har genomgått grundläggande miljöutbildning vid två tillfällen, den 8 november 2022 (anställda) och den 6 december 2022 (kyrkoråd). Utbildningen har letts av Torrid Bengtsson (anställda) och Johanna Gredfors Ottesen (kyrkoråd).

Kompetens- och utbildningsplan

Krav enligt standarden 1.3

Information om vårt hållbarhetsarbete samt om nödvändiga rutiner ges som muntlig introduktion vid nyanställning. I dessa rutiner ingår information som är nödvändig för att minska risken för miljöolyckor.

Vi har upprättat en utbildningsplan där vi har identifierat kommande behov av utbildning, se bilaga 1.3 *Utbildningsplan*.

2. Organisation

Miljögrupp och miljösamordnare

Krav enligt standarden 2.2

Det finns en miljögrupp, som går under namnet Hållbarhetsgruppen. Den består av:

Johanna Gredfors Ottesen	samordnare
Anna Olsson	kommunikatör
Daniel Liljekvist	ansvarig kyrkogårdar, arbetsledare för vaktmästare
Aurelia Tamanko	ansvarig barnverksamhet, arbetsledare för barn- och ungdomsledare
Cecilia Agh	barn- och ungdomsledare
Hannah Bok	vuxenpedagog
Eva Magnusson	församlingspedagog, arbetsledare värdar och värdinnor

Kyrkoherde Tomas Wassenius deltar i vissa av gruppens möten och informeras kontinuerligt om gruppens arbete.

Ansvars- och arbetsfördelning

Krav enligt standarden 2.3

Ansvars- och arbetsfördelningen från fas 1 har setts över och uppdaterats. En förändring som genomförts är att kyrkorådet har delegerat till kyrkoherden att fastställa nya delmål. För övrigt anses den ordning som finns väl förankrad och fungerande.

Kyrkorådet har det övergripande ansvaret. Beslut om fastställande av delmål och handlingsplaner har delegerats till kyrkoherden.

Det finns en hållbarhetsgrupp i pastoratet med representanter från olika delar av verksamheten, där en är utsedd till samordnare. Minnesanteckningar förs vid hållbarhetsgruppens möten och finns sedan tillgängliga för arbetslaget. Hållbarhetsgruppens samordnare är ansvarig för att arbetet fortskrider i praktiken. Samordnaren har ansvar för att intern uppföljning samt uppdateringar av vision, miljöpolicy och mål genomförs.

Hållbarhetsgruppens uppgifter

Leda arbetet att ta fram förslag på uppdaterad vision, miljöpolicy och övergripande mål en gång vart fjärde år. Beslut fattas sedan i kyrkorådet.

Leda arbetet att ta fram förslag på nya delmål och handlingsplaner vartannat år. Beslut fattas sedan av kyrkoherden.

Genomföra en intern uppföljning en gång per år.

Fortlöpande informera personal och förtroendevalda om miljöarbetet.

Verksamhetsansvarigas uppgifter

Lämna förslag till delmål och åtgärder till hållbarhetsgruppen för sitt verksamhetsområde.

Genomföra miljöåtgärderna för sitt verksamhetsområde enligt handlingsplanen.

Meddela hållbarhetsgruppen inför den interna revisionen vilka åtgärder som genomförts och i vilken utsträckning delmålen uppnåtts.

Godkänna nya och ändrade rutiner för miljöarbetet som berör det egna verksamhetsområdet.

Se till att de anställda inom det egna verksamhetsområdet har lämplig kompetens för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett miljömässigt riktigt sätt.

3. Lägesbeskrivning

Lägesbeskrivning 2022-10-12

Krav enligt standarden 3.1

Om Klippans pastorat

Klippans pastorats geografiska gränser är desamma som för Klippans kommun. Klippans pastorat består av de tre församlingarna Klippans församling, Riseberga-Färingtofta församling och Östra Ljungby församling. Av totalt 17 738 (31 dec 2021) invånare i kommunen är 10 906 är medlemmar i Svenska kyrkan, vilket är cirka 61 procent.

Klippans kommun är en medelstor kommun i Nordvästra Skåne. Kommunen, liksom pastoratet, präglas av vacker natur med ett centrum i Söderåsens nationalpark och området kring Skäralid. Genom pastoratet rinner också Rönne å som är ett annat exempel på en plats för rekreation som vandring, paddling och fiske.

Kommunen är en del av Familjen Helsingborg som är ett samarbete mellan 11 kommuner inom bland annat näringsliv och turism. Näringslivet har en lång tradition i kommunen där pappersbruket och flyget varit stora. Idag sysselsätter de tio största företagen tillsammans cirka 1200 personer. Många har sin anställning inom handel, där Klippans centrum har ett brett utbud utifrån ortens storlek. Klippans kommun är den i särklass största arbetsgivaren med cirka 1500 anställda. Totalt finns det ungefär 6000 arbetsplatser.

Klippan är kommunens centralort och här finns järnvägsstation som bidrar till goda möjligheter att pendla. Helsingborg ligger ungefär en halvtimme bort med tåg och till Ängelholm går bussar ungefär en gång i timmen. Förutom centralorten finns tre större tätorter: Ljungbyhed, Östra Ljungby och Stidsvig.

I pastoratet finns både kommunala skolor och friskolor, från den stora kommunala skolan till den lilla byskolan. En ny kommunal grundskola byggs just nu i Klippan och ska bli en F-9-skola med plats för upp till 600 elever. Gymnasieskolor finns i Klippan, Ljungbyhed och Östra Ljungby med olika inriktningar som till exempel flygteknik, brottnings och naturbruk. I samma tätorter ligger också kommunens särskilda boenden för den som är i behov av extra hjälp.

I Ljungbyhed finns Migrationsverkets förvar som öppnade under våren 2019 med plats för cirka 40 förvarstagna. Där finns människor som fått avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd och som bedöms vara benägna att hålla sig gömda.

Klippans kommun har ett aktivt föreningsliv med många idrottsklubbar och andra föreningar. I Klippan invigdes nyligen Sågen, Möjligheternas hus, som ska vara ett hus för föreningar där många samsas om samma lokaler. En flexibel arena med öppna mötesplatser som skapar möjlighet till spontanidrott och kulturupplevelser av olika slag. I Sågen finns också fritidsgård för ungdomar och i kvarteret bredvid finns simhall, idrottshall, skatepark med mera.

Det finns åtta kyrkor i pastoratet. Dessa är S:t Petri kyrka, Gråmanstorps kyrka, Vedby kyrka, Västra Sönnarslövs kyrka, Östra Ljungby kyrka, Källna kyrka, Riseberga kyrka och Färingtofta kyrka. Vi har även två kapell som främst används för begravningsgudstjänster.

Utöver kyrkor och kapell äger pastoratet 21 övriga byggnader, av vilka S:t Petri församlingshem, Ljungbyheds församlingshem, Östra Ljungby församlingsgård, Vedby kyrkstuga, Färingtofta församlingshem samt Källna sockenstuga särskilt kan nämnas. Övriga byggnader nyttjas främst av begravningsverksamheten. Under 2022 gjordes en lokalförsörjningsplan som vi kommer att fortsätta arbeta kontinuerligt med.

I pastoratet finns det cirka 50 anställda. Våra beslutande organ består av förtroendevalda församlingsbor och är kyrkofullmäktige, kyrkoråd och de tre församlingsråden. Verksamheten stärks också av cirka 80 volontärer.

I vår församlingsinstruktion från 2020 definierar vi vårt uppdrag och grundläggande uppgift.

Vi vill att *gudstjänsterna* ska vara platser för vila, påfyllnad och fördjupning samt präglas av gemenskap och delaktighet. Här ska barn och unga ha en självklar plats.

Undervisningen ska präglas av respekt för varandras olikheter och olika upplevelser av Gud. Vi vill skapa platser där vi i trygghet, öppenhet och tillit kan dela våra erfarenheter av Gud och på det sättet växa i vår egen tro.

I *diakonin* vill vi möta varje människa med respekt där hen är. Stötta med samtal och närvaro när livet går sönder. Bryta ensamhet med besök eller öppna gemenskaper. Vi vill i varje möte förmedla hopp och framtidstro, att Gud alltid är med vad som än händer.

Vi vill att *missionen* ska präglas av en ömsesidighet där vi också kan ta intryck av andra och växa i vår tro i mötet med andra.

Sammanfattning verksamhetsområden

Denna sammanfattning baseras på checklistor som anställda fyllt i och diskussioner tillsammans med arbetsledarna under våren 2022.

I Pastoral verksamhet

Beslutande organ väger in miljöaspekter i sina beslut. Miljödiplomeringsarbetet har varit integrerat i arbetet med församlingsinstruktion. Vi ser till att fortbilda oss i området hållbar utveckling.

Gudstjänster

Hållbarhetsfrågor lyfts på ett bra sätt vid kampanjer (till exempel stiftets miljöbudkavle) eller enstaka gudstjänster. Vid nattvard använder vi ekologisk druvjuice och ekologiska oblater. Blommorna är egenodlade eller Fairtrade-certifierade. Vi använder i första hand stearinljus utan palmolja.

Diakoni

Vi skapar mötesplatser för dialog mellan unga och äldre. Vi arbetar även för ett mer hållbart konsumtions- och livsstilsmönster. Söta kakor har på caféer bytts ut mot smörgås. Vi har egen odling av grönsaker och väljer i första hand närodlade och ekologiska livsmedel.

Undervisning

I vissa grupper tas hållbarhetsperspektivet upp i undervisningen, framför allt i barn- och ungdomsverksamheten. Möjlighet till inre hållbarhet erbjuds bland annat med yoga, meditation, retreatar, pilgrimsvandringar och samtal.

Vi skulle kunna ställa miljökrav på kurs- och konferensanläggningar.

Mission

Inom det internationella arbetet finns ett starkt solidaritetsengagemang. Vi har det senaste året utökat vår internationella grupp.

Arbetsmiljö

Pastoratet arbetar för att skapa en god psykosocial arbetsmiljö. Vi arbetar också för att skapa en balans mellan arbete och personlig utveckling. Arbetsmiljöronder för den fysiska arbetsmiljön hålls.

Förskola, fritidshem och skola

I vår pedagogiska verksamhet arbetar vi regelbundet med miljö- och hållbarhetsfrågor. Vi är ute i naturen då det är möjligt. Vi köper leksaker som inte innehåller tungmetaller, farliga plaster eller annat som kan skada barnets hälsa. Vi köper i första hand livsmedel som är märkta utifrån sociala, etiska och miljömässiga kriterier.

Vi kan förbättra informationen till föräldrarna om vårt miljöarbete.

II Förvaltning och ekonomi

Vi följer Svenska kyrkans principer vad gäller penningplacering.

Vi har antagit den finanspolicy som kyrkostyrelsen tagit fram.

Vi redovisar ett grönt bokslut i vår årsredovisning.

Vi väger in miljö- och hållbarhetsperspektivet i vårt budgetarbete.

Vi har inte medvetet gått in för att stödja företag eller organisationer med cirkulär ekonomi.

III Byggnader

Fastighetsinventering

Vi har gjort en fastighetsinventering.

Vi utbildar inte personal som arbetar med fastigheter och underhåll kontinuerligt i energi- och miljöfrågor. Där finns förbättringspotential.

Uppvärmning och ventilation, befintliga system

Vi gör årligen en energiinventering som vi följer upp och redovisar.

Vi har ambitionen att värma våra fastigheter med den energikälla som är bäst ur ett hållbarhetsperspektiv, men vi har inte genomfört det överallt. Det är ett pågående arbete.

Vi gör regelbunden service och underhåll med filterbyte, ventilationskontroll etc.

Vi anpassar temperaturen i våra lokaler. Vi vinterstänger några av våra kyrkor.

Vi har tätat fönster och dörrar där det är möjligt.

Efterhand förser vi våra radiatorer med termostater.

Vi har inte installerat någon värmeåtervinning.

Vi använder inte tariffstyrning för elvärme.

Elanvändning, befintliga system

Vi har timers överallt och har bytt till miljövänliga ljuskällor där det är möjligt.

Vi tänder bara belysningen i lokalerna samt på fasader då det finns behov.

Vi köper miljömärkt el.

Storleken på säkringar är anpassad efter aktuell belastning.

Vi har anlagt solpaneler på en av våra byggnader.

Vi har inte separata elmätare för varje byggnad.

Vi har inga särskilda elsparprogram eller elbesiktningar i våra verksamheter.

Vatten och avlopp, befintliga system

Vi mäter hur mycket vatten vi använder varje månad.

Vid nyinstallation väljer vi vattensnål teknik till toaletter och kranar.

Vi tar inte hand om dagvattnet lokalt och har heller ingen separering av olja och fett i avlopp.

Byggande, renovering och rivning

Vi ställer krav på energieffektivitet vid ny- om-, eller tillbyggnad.

Vi kan bli bättre på att göra konsekvensbedömning innan vi fattar beslut om ny- om- eller tillbyggnad. Vi kan även ställa högre miljökrav på byggnadsmaterial.

IV Kyrkogårdar och markanläggningar

Vi komposterar material och organiskt avfall, vi rensar ogräs delvis manuellt. Vi ger våra kyrkogårdsbesökare möjlighet att sortera avfall.

Vi använder gräsklippare som drivs på förnyelsebara bränslen.

Vi använder inte KRAV-märkt gödsel eller ekologiska växter, och vi arbetar inte aktivt för att främja biologisk mångfald genom till exempel anläggning av ängsmark. Vi verkar inte för att allmänheten ska välja KRAV-märkta eller ekologiskt odlade blommor, kransar och gravutsmyckningar. Vi har inte upprättat miljörekommendationer.

V Varor och tjänster

Vi håller på att ta fram en inköspolicy. Överväganden med hänsyn till miljö görs vid vissa inköp men inte konsekvent eller av alla.

Vi gör ingen konsekvensbedömning vid inköp eller ställer formulerade krav på miljö- eller rättvisemärkning.

Vid inköp av möbler och textil väljer vi miljömärkta varor så långt det är möjligt. Vi har inte formulerat några specifika miljökrav.

Vi lämnar elektronik till återvinning, använder energisparfunktioner och har dubbelsidiga utskrifter som standard. Vi återanvänder varor om möjligt och väljer vid nyinköp varor med låg energianvändning.

Kontorsmaterial – vi köper enbart miljömärkt papper och anlitar miljöcertifierade tryckerier. Vi har delvis ställt om till digital arkivering. I övrigt skulle vi kunna förbättra oss. Vi använder till exempel inte återanvända tonerkassetter till skrivarna, vi mäter inte vår papperskonsumtion och vi har inte ett uttalat övergripande miljöperspektiv.

Vi har en ambition att köpa in ekologiska livsmedel liksom att handla lokalt.

Vi använder ibland engångsartiklar vid servering (i första hand komposterbara) och vi köper enportionsförpackningar.

VI Transporter och kommunikation

Egna maskiner och fordon

Vi byter successivt ut maskiner och fordon till mer energisnåla alternativ. Vi gör regelbunden service på våra maskiner. Vi använder miljögodkända hydrauloljor och helsyntetiska motoroljor vid service.

Vi använder en del fossila bränslen och har ingen katalytisk avgasrening för detta. Vi köper inte enbart miljömärkta däck och vi använder inte kylarvätska som är baserad på propylenglykol/grön glykol.

Persontransporter

Vi uppmuntrar till samåkning och till att köra miljöanpassat. Vi har köpt in tre elcyklar, men dessa används sällan eller sporadiskt. Hela arbetslaget har gått utbildning i ECO-driving.

Vi har ingen resepolicy och vi miljöredovisar eller klimatkompenserar inte våra tjänsteresor.

Vi har inte gjort någon miljökonsekvensutredning och vi arbetar heller inte aktivt för att minska antalet resor inom pastoratet.

Godstransporter

Vi ställer i dagsläget inga miljökrav på de transporter som fraktar gods till oss.

Dokumenthantering

I den mån mottagarna har tillgång till tekniken gör vi utskick av protokoll och andra standardförsändelser via e-post. Vi håller på att gå över till digital tidsredovisning i stället för lönerapportering på papper. Vi är med i ett projekt för digital arkivering.

VII Kemikalier och avfall

Kemikalier

Vi har upprättat en lista över och säkerhetsdatablad för alla kemikalier vi använder. Vi använder miljövänliga städmetoder i möjligaste mån.

Vi sköter vår tvätt så miljöanpassat som möjligt. Vi har inga rutiner för inköp av kemikalier och använder oss inte av till exempel försiktighetsprincipen vid inköp.

Avfall, restprodukter och farligt avfall

Vi har rutiner för att ta hand om farligt avfall och har lämnat in anmälan till Länsstyrelsen om transport av farligt avfall. Anmälan är giltig till 2025. Vi har även rutiner för återvinning av kontorsmaskiner och telefoner. Vi återanvänder vissa begagnade kontorsmaterial och möbler. Vi sorterar vårt matavfall och komposterar vårt trädgårdsavfall.

Vi har inte gjort en inventering av restprodukter och farligt avfall. Vi har inga tydliga instruktioner för hur avfall ska sorteras. Vi sorterar överblivet byggmaterial för återvinning och använder om möjligt detta vid ny- om- eller tillbyggnad.

Lagefterlevnad

Krav enligt standarden 3.2

Se bilaga 3.2 Miljölagstiftning

Miljöaspektsregister

Krav enligt standarden 3.3

Vi har upprättat ett miljöaspektsregister där vi har identifierat de av pastoratets aktiviteter som ger upphov till miljöpåverkan samt effekterna av dessa, se bilaga 3.3 *Miljöaspektsregister*.

4. Vision och policy

Vision

Krav enligt standarden 4.1

Inför steg 2 ser vi ingen anledning att revidera visionen, som Klippans pastorat fortfarande arbetar efter och som kyrkorådet fastställt i samband med fas 1. Visionen för vårt hållbarhetsarbete är densamma som för Klippans pastorat i stort:

*Vi är en kyrka i tiden som med
Guds hjälp vill göra intryck,
ge möjligheter till uttryck
och lämna goda avtryck.*

Miljöpolicy för hållbar utveckling

Krav enligt standarden 4.2

Miljöpolicyen bygger på visionen och utvecklar dess ambition att göra intryck, ge utrymme för uttryck och lämna avtryck. Inför steg 2 ser vi ingen anledning att revidera miljöpolicyen, som bygger på visionen och som kyrkorådet fastställt i samband med fas 1.

GÖRA INTRYCK

genom att kontinuerligt inspirera andra och visa goda, gröna exempel samt öka kunskapen om hållbar utveckling.

GE MÖJLIGHETER TILL UTTRYCK

uppmuntra församlingsbor, anställda, förtroendevalda och kyrkobesökare att tänka grönt, och tänka högt!

LÄMNA GODA AVTRYCK

lämna gröna fotspår efter oss, med respekt och ansvar för skapelsen. Vi vill vara ett långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart pastorat som förmedlar hopp.

Med denna miljöpolicy åtar sig Klippans pastorat att arbeta med ständiga förbättringar i vårt hållbarhetsarbete samt att följa aktuell lagstiftning som pastoratet berörs av. Vi som förtroendevalda, anställda och församlingsbor är Guds medarbetare i skapelsen, därför är det vårt ansvar att värna jordens överlevnad, genom att pröva att varje beslut och verksamhet inte har en negativ miljöpåverkan.

5. Mål och handlingsplaner

Övergripande mål, delmål och handlingsplaner

Krav enligt standarden 5.1 – 5.3

Inför steg 2 har vi tittat på de övergripande målen och anser att de fortfarande är relevanta för vår verksamhet och därför ska fortsätta gälla utan revidering. Delmålen består dels av utvecklade mål från fas 1, dels av nya mål.

I Pastoral verksamhet

Mål

Vi vill att hållbarhetstanken för miljö, rättvisa, människor existens och sociala liv ska genomsyra gudstjänster, diakoni, undervisning och mission. Vi vill förmedla hopp och vara uthålliga. Vi vill göra oss själva och andra medvetna.

Delmål

1. Inom barnverksamheten ska vi lyfta minst fyra olika miljöteman under läsåret. Detta hoppas vi genererar till en större medvetenhet om hur allt vi gör påverkar miljön.
2. Vi ska utöka antal gudstjänster per år där vi använder egenodlade alttarblommor från 70 st till 100 st.
3. Varje år ska minst en temagudstjänst med inriktning på hållbar utveckling hållas i varje församling.
4. Inom vuxenverksamheten ska vi under våren 2022 starta samtalsgruppen Hela livet, där hållbarhetsperspektivet ska vara en viktig och integrerad del i samtalen om livsstil och existentiell hälsa.

Handlingsplan

1. Tillfällena integreras som en del av barnverksamheten och ingår i planeringen av denna. Samtliga tillfällen dokumenteras. Ansvarig för delmålet är Aurelia Tamanko.
2. Vi ska använda oss av blommor från våra odlingsplatser för perenna växter under den säsong de finns tillgängliga. Ansvarig för delmålet är Daniel Liljekvist.
3. Temagudstjänsterna ingår i den ordinarie gudstjänstplaneringen. Ansvarig för delmålet är Tomas Wassenius.

4. Hela livet integreras som en del av vuxenverksamheten och ingår i planeringen av denna. Ansvarig för delmålet är Hannah Bok.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.
2. Målet ska vara uppfyllt 2022-09.
3. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.
4. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt. Vi har arbetat med miljöteman i alla våra nio grupper spritt under året, där fyra olika teman har lyfts i varje grupp.
2. Målet är uppfyllt. Vi höjde ambitionen för 2022 och tror att det finns utrymme för att framöver öka volymen ytterligare.
3. Målet är delvis uppfyllt. Vi har haft en gudstjänst med tema skapelsen i Klippans församling 2022-06-25. I de två andra församlingarna har hållbarhetstemat varit invävt i ordinarie gudstjänster, men inte särskilt uttalat.
4. Målet är uppfyllt. Gruppen startades på våren 2022 och har sträckt sig över hela året med sista tillfället 2022-11-22. Gruppen har haft tio deltagare som har träffats vid sex tillfällen.

II Förvaltning och ekonomi

Mål

Vi vill integrera ett miljö- och hållbarhetsperspektiv i vårt ekonomiska arbete.

Delmål

1. Att varje år genomföra en hållbarhetsanalys för pastoratet från och med bokslut för 2021.

Handlingsplan

1. Arbetet med bokslutet ska inkludera att ta fram en förenklad hållbarhetsanalys, som utgår från den mall som Svenska kyrkan nationellt tillhandahåller. Hållbarhetsanalysen är inte en del av bokslutet men presenteras tillsammans med denna. Ansvarig för delmålet är Ann-Sofie Möllerström.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-05.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt, då en hållbarhetsanalys lades till årsredovisningen för 2021. Se bilaga 5.2

Hållbarhetsanalys 2021. Vi har i efterhand sett att några utsläppssiffror som redovisas är missvisande och kommer att korrigera dessa till nästa analys.

III Byggnader

Mål

Vi vill etablera ett grönt och hållbart fastighetstänk i hela pastoratet samt minska energianvändningen generellt.

Delmål

1. Vi ska starta upp en process för att installera solceller på en eller flera byggnader och/eller mark i pastoratet.

Handlingsplan

1. Arbetet inleds med en undersökning av vilka möjligheter som finns och en analys av var bäst nytta kan uppnås. Därefter inleds fasen med att installera solceller på den plats eller byggnad som bedömts lämpligast. Ansvarig för delmålet är Stefan Westergren.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-08.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt då solceller installerats på taket på Gårdshuset i Östra Ljungby. Anläggningen sattes i drift under juni 2022. Projektet har fallit väl ut och för 2023 har vi budgeterat för fler anläggningar.

IV Kyrkogårdar och markanläggningar

Mål

Vi vill anpassa våra kyrkogårdsmiljöer så att vårt arbete blir mer hållbart.

Delmål

1. Att övergå till att endast köra förnybart bränsle i våra bränsledrivna maskiner på kyrkogårdarna.
2. Att slutföra övergången att ersätta alla bränsledrivna handmaskiner och handgräsklippare till batteridrivna.

Handlingsplan

1. Möjliggöra skiftet till förnybart bränsle budgetmässigt, upprätta inköpsrutiner och utbilda vaktmästare. Genomförande 2021. Ansvarig för delmålet är Daniel Liljekvist.
2. Utbilda vaktmästare i användning av batteridrivna maskiner, avveckla och avyttra bränsledrivna handmaskiner och handgräsklippare. Genomförande 2021. Ansvarig för delmålet är Daniel Liljekvist.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-01.
2. Målet ska vara uppfyllt 2022-04.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt och vi använder nu enbart förnybart bränsle.
2. Målet är uppfyllt 2022-03-31, då projektet som sträckt sig över flera år slutfördes.

V Varor och tjänster

Mål

Vi ska i största möjliga mån använda miljövänliga varor och tjänster.

Delmål

1. Vi ska se över de leverantörer där vi beställer material till barnverksamheten, för att kunna sälla bort de företag som inte uppfyller krav på miljömärkning eller giftfri förskola.
2. Vi ska byta ut sköljmedel mot ättika.

Handlingsplan

1. Vi kommer att upprätta en kravlista och därefter granska innehållet i materialet utifrån denna. Ansvarig för delmålet är Aurelia Tamanko.
2. I de fall sköljmedel används vid tvätt ska detta bytas ut mot ättika. Ansvarig för delmålet är Eva Magnusson.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-06.
2. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt, då vi har inventerat våra material och begränsat våra leverantörer till sådana som uppfyller kraven för giftfri förskola.
2. Målet är delvis uppfyllt. Vi köper inte sköljmedel och vi använder i många fall antingen inget sköljmedel eller ättika vid tvätt, men vi har också ett redan inköpt lager av sköljmedel som fortfarande används vid vissa tillfällen.

VI Transporter och kommunikation

Mål

Vi vill minska våra utsläpp som beror på transporter, både av pastoratet ägda fordon och genom körning med privata bilar i tjänsten.

Delmål

1. Vi ska genom uppmuntran och ökad kunskapsnivå arbeta för att minska personalens resor med egna bilar.

Handlingsplan

1. I vårt nybyggda intranät ska en sida läggas upp för ändamålet. Innehållet ska vara uppmuntran och stöd för digitala möten, en transporttrappa med guidning för vilket transportmedel som bör användas när, uppmuntran att samåka och att utnyttja pastoratets elcyklar. Sidan ska vara levande och uppdateras efter de behov som uppstår och vi ska lyfta och uppmärksamma att sidan finns i nyhetsbrev och vid personalsamling. Ansvarig för delmålet är Anna Olsson.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt. En sida har lagts upp i vårt organisatoriska team under november 2022.

VII Kemikalier och avfall

Mål

Vi vill arbeta för att sortera vårt avfall på rätt sätt.

Delmål

1. Alla anställda ska ha gått en grundkurs i sopsortering senast 2022.

2. Alla anställda ska ta del av rätt sorteringsinformation.

Handlingsplan

1. Grundkurs i sopsortering erbjuds av Närab och görs genom ett arbetsplatsbesök. Ansvarig för delmålet är Eva Magnusson.

2. Sorteringsinformation från Närab sätts upp i anslutning till våra avfallskärl. Materialet ska också skickas ut tillsammans med ett månadsbrev till personalen. Ansvarig för delmålet är Eva Magnusson.

Tidplan

1. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.

2. Målet ska vara uppfyllt 2022-12.

Status delmål vid diplomeringsstillfället

1. Målet är uppfyllt under 2022 då kursdatum bokades. Närab har dock inte möjlighet att hålla kursen förrän i mars 2023.

2. Målet är delvis uppfyllt under 2022. I några av våra vaktmästerier saknas fortfarande såväl sorteringsinformation som kärl för sortering. I steg 3 avser vi att ta fram en avfallsplan med mer övergripande åtgärder för personal och verksamhet.

Beslut om delmål och handlingsplaner

Krav enligt standarden 5.4

Från 2022 har kyrkorådet delegerat beslutsrätt om fastställande av delmål till kyrkoherden. Kyrkoherde Tomas Wassenius fastställde delmål i april 2022 och december 2022, då i något reviderad form. Se bilaga 5.4 Fastställda delmål.

Kännedom om mål

Krav enligt standarden 5.5

Information om pastoratets övergripande mål och delmål ingår som en del av den löpande informationen om miljöarbetet, enligt kraven 6.1 för standarden. Mål och delmål har presenterats för kyrkorådet i maj 2022. Övriga förtroendevalda, personal och församlingsbor har informerats genom en artikel i pastoratsbladet Prästkragen, nummer 3/2022.

6. Verksamhetsstyrning

Information

Krav enligt standarden 6.1

Resultatet av arbetet med miljödiplomeringen presenteras för anställda och förtroendevalda tillsammans med den löpande informationen om miljöarbetet. I pastoratets kommunikationsplan lyfts hållbarhetsarbetet som prioriterat.

Vi lägger stor vikt vid intern information. Vi arbetar regelbundet att arbeta med hållbarhet på våra storsamlingar för att inspirera arbetslaget att "tänka grönt" och höja kompetensen inom hållbarhetsområdet. En sida om vårt hållbarhetsarbete finns på vår hemsida. Vi uppmärksammar också hållbarhetsarbetet genom inlägg med både information och inspiration i sociala medier.

Vi skriver regelbundet och med olika perspektiv om vårt hållbarhetsarbete i pastoratets tidning "Prästkragen" som delas ut till kommunens alla hushåll. Prästkragen ser vi som en kanal för att inspirera och uppmuntra läsarna att tänka miljövänligt, med regelbundna artiklar om hållbarhet. Vi vill lämna goda avtryck och förmedla hopp.

Kommunikation och delaktighet

Krav enligt standarden 6.2

I pastoratets tidning Prästkragen kommer vi under våren 2023 att bjuda in församlingsborna till att delta i vårt miljöarbete. Hur deltagandet sedan konkret kommer att se ut får vi anpassa efter gensvar och intresse.

Rutiner för miljöarbetet

Krav enligt standarden 6.3

Rutinerna bygger på den utarbetade plan som gjordes för fas 1 men har reviderats av hållbarhetsgruppen 2022-11-23.

JANUARI – JUNI					
<i>Rutiner för delmål</i>					
ÅR 1					
	Verksamhets- ansvariga formulerar förslag till delmål.	Uppstart budgetberedning, förslag till delmål tas med i arbetet		Kyrkoherde fastställer förslag till nya delmål.	
ÅR 2					
Arbete med delmål, pågår hela året					
<i>Övriga rutiner</i>					
ÅR 1					
Hela personal- gruppen gör nulägesanalys, lämnas till verksamhets- ansvariga.	Översyn vision, policy och övergripande mål (vart fjärde år)				
ÅR 2					

JULI – DECEMBER					
<i>Rutiner för delmål</i>					
ÅR 1					
	Budgetarbete, målen ska finnas med.	Budgetarbete, målen ska finnas med.		Budget och verksamhetsplan fastställs.	Fastställande delmål?
ÅR 2					
		Eventuella åtgärder för delmål som ej uppfyllts.		Minst ett delmål under varje verksamhetsområde ska vara uppnått vid den externa uppföljningen.	

Övriga rutiner					
ÅR 1					
	Intern uppföljning enligt kraven i 6.3. Möte hållbarhetsgruppen, dokumenteras.				
ÅR 2					
	Intern uppföljning enligt kraven i 6.3. Möte hållbarhetsgruppen, dokumenteras.		Dokument och rutiner till diplom-erare i samband med extern uppföljning vartannat år.		

Nödlägesberedskap

Krav enligt standarden 6.4

Se bilaga 6.4 Nödlägesberedskap.

7. Uppföljning och granskning

Intern uppföljning

Krav enligt standarden 7.1-7.2

En intern uppföljning genomförs av hållbarhetsgruppen varje år. Under våren ansvarar miljösamordnare för att samla in resultat av delmål från föregående år, dessa lämnas av arbetsledare. Under hösten genomför hållbarhetsgruppen ett möte där resultaten går genom. Under samma möte utvärderas dokumentation och rutiner.

Se bilagorna 7.1 Intern uppföljning 2021-10-21 och 7.1 Intern uppföljning 2022-05-11.

Extern granskning

Krav enligt standarden 7.3-7.4

Diplomeringsdokumentation upprättas inför extern granskning. Ansvariga för detta är hållbarhetsgruppen. Miljösamordnaren ansvarar för att diplomeringsdokumentationen lämnas till kyrkorådet samt till stiftets diplomerare minst tre veckor innan diplomeringssamtalet.

Förteckning över bilagor

- 1.3 Kompetens- och utbildningsplan
- 3.2 Miljölagstiftning
- 3.3 Miljöaspektsregister
- 5.2 Hållbarhetsanalys 2021
- 5.4 Fastställda delmål och handlingsplaner
- 6.4 Nödlägesberedskap
- 7.1 Intern uppföljning 2021-10-21
- 7.1 Intern uppföljning 2022-05-11